

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z dnia 28 czerwca 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi oddalił powództwo K. W. przeciwko A. L. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy wskazał, że w pozwie z dnia 14 grudnia 2015 roku K. W. wносиła o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w postaci nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym w dniu 13 czerwca 2014 roku Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie sygn. VI NC-e 717229/14, któremu Sąd nadał klauzulę wykonalności. Uzasadniając pozew powódka wskazała, że na podstawie opisanego tytułu wykonawczego jest prowadzone postępowanie egzekucyjne. Podniosła, że A. L. dochodząc przed sądem egzekwowanego obecnie roszczenia nie uwzględniła wszystkich kwot uiszczonych przez K. W. z tytułu umowy łączącej strony. Wskazała szczegółowe wpłaty, które zostały pominięte, przy czym wszystkie według twierdzeń pozwu dokonane w 2013 roku, a zatem przed wydaniem nakazu zapłaty. Nadto wskazała, że pomimo rozwiązania umowy na poczet zaległości nie została zaliczona kaucja. Z tego względu powódka wywodziła, że kwota objęta nakazem zapłaty z dnia 13 czerwca 2014 roku winna być niższa o sumę wpłaconą przez K. W.. Pozwana A. L. nie zajęła w sprawie stanowiska i nie stawiła się na rozprawie.

Sąd Rejonowy oparł rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych. W dniu 13 czerwca 2014 roku Sąd Rejonowy Lublin - Zachód w Lublinie w wydał nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym sygn. akt VI NC-e 717229/14, zasądzając od K. W. na rzecz A. L. kwotę 14.810,87 zł z odsetkami szczegółowo wskazanymi w nakazie, a nadto zwrot kosztów procesu. Nakazowi zapłaty została nadana klauzula wykonalności postanowieniem z dnia 1 września 2014 roku. Na podstawie przedmiotowego tytułu wykonawczego A. L. prowadzi przeciwko K. W. postępowanie egzekucyjne.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art.840 § 1 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo ograniczenia, jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności, gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem Sądu, albo, gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście (pkt.1) lub, jeżeli po powstaniu tytułu wykonawczego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło, albo nie może być egzekwowane, gdy tytułem jest orzeczenie sądowe dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie (pkt 2). W przedmiotowej sprawie powódka powoływała się na szereg wpłat dokonanych przed datą wydania nakazu, które jej zdaniem powinny być zostać uwzględnione w rozstrzygnięciu merytorycznym, czyli w nakazie zapłaty. Nadto powoływała się na fakt uiszczenia kaucji wywodząc, że zasądzona suma powinna być niższa. Sąd Rejonowy wskazał, że powództwo przeciwegzekucyjne nie może służyć do kontroli prawidłowości merytorycznej wydanego w sprawie rozstrzygnięcia, w tym wypadku nakazu zapłaty. Powództwo przeciwegzekucyjne może być oparte na zarzucie spełnienia świadczenia tylko wtedy, gdy zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 23 maja 2012 roku (sygn.akt III CZP 16/12) oparcie powództwa przeciwegzekucyjnego na zarzucie spełnienia świadczenia jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy zarzut ten ze względu na ustanowiony ustawą zakaz nie był rozpoznany w sprawie, w której wydano tytuł egzekucyjny. Powództwo przewidziane w artykule 840 k.p.c. nie może zmierzać do kontroli merytorycznej prawidłowości rozstrzygnięcia zawartego w tytule egzekucyjnym, a taki właśnie skutek chciała osiągnąć powódka w niniejszej sprawie. Wobec tego powództwo jest bezzasadne.

Apelację od przedmiotowego wyroku wywiodła powódka. Zarzuciła naruszenie art.840 § 1 pkt 2 in fine k.p.c. w zw. z art. 5 k.c. poprzez uznanie, że zarzut spełnienia świadczenia w powództwie przeciwegzekucyjnym jest dopuszczalny tylko wtedy, gdy ze względu na ustanowiony ustawą zakaz nie mógł być rozpoznany w sprawie, w której wydano tytuł egzekucyjny, podczas gdy literalna wykładnia tego przepisu umożliwia podniesienie tego zarzutu niezależnie od tego

czy był on zgłoszony na etapie postępowania rozpoznawczego, a możliwość jego podniesienia uzależniona jest jedynie od tego czy był przedmiotem rozpoznania w takiej sprawie;

2) art. 214 § 1 k.p.c. w zw. z art. 2141 § 1 k.p.c. poprzez brak odroczenia rozprawy w dniu 28 czerwca 2016 r., pomimo iż powódka nie mogła się stawić na rozprawie ze względu na swój stan zdrowia i złożyła wniosek o odroczenie terminu rozprawy wraz z zaświadczeniem od lekarza sądowego.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w części tj. w zakresie kwoty 8.900 zł wraz z naliczonymi od tej kwoty odsetkami ustawowymi oraz o zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego za obie instancje według norm prawem przepisanych.

W piśmie procesowym z dnia 9 grudnia 2016 roku powódka zgłosiła zarzut potrącenia przysługującej jej wierzytelności, wynikającej z tytułu świadczenia nienależnego spełnionego na rzecz pozwanej, z wierzytelnością pozwanej wynikającej z nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy Lublin - Zachód w Lublinie (sygn. akt VI Nc-e 717229/14). Na tej podstawie zmodyfikowała przedmiotowo powództwo, podnosząc jako podstawę powództwa zarzut wygaśnięcia wierzytelności pozwanej, zasądzonej w tytule wykonawczym w postaci nakazu zapłaty z 13.06.2014 r. wydanego przez Sąd Rejonowy Lublin Zachód w Lublinie (sygn. akt VI Nc-e 717229/14) w części tj. w zakresie kwoty 8 900 zł wskutek potrącenia.

Wskazała, że wbrew treści dokumentów, które stanowiły podstawę do wydania nakazu zapłaty wpłaciła na rzecz pozwanej w kilku transzach łączną kwotę 8 900 zł, którą pozwana pominęła dochodząc przed Sądem Rejonowym Lublin - Zachód w Lublinie w sprawie o sygnaturze VI Nc-e 717229/14. Innymi słowy, w dacie wydania nakazu zapłaty zadłużenie K. W. było mniejsze wobec pozwanej o sumę 8 900 zł. Opisana kwota 8 900 zł nie została do chwili obecnej zwrócona powódce ani też nie była dotychczas przedmiotem potrącenia. Wezwanie do zwrotu tej kwoty zostało nadane przesyłką poleconą na adres pozwanej w dniu 21.09.2016 r. Wyznaczony termin do zwrotu pieniędzy upłynął bezskutecznie. W konsekwencji po stronie powódki powstało wymagalne roszczenie o zwrot kwoty 8 900 zł z tytułu świadczenia nienależnego. Oświadczenie o potrąceniu zostało przesłane pozwanej przesyłką polecony dniu 28.10.2016 r.

Potrącenie jest skutecznie. Strony sporu są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze, wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem państwowym. W konsekwencji wierzytelność pozwanej ujęta nakazem zapłaty z dnia 13.06.2014 r. wydanym przez Sąd Rejonowy Lublin Zachód w Lublinie (sygn.. akt VI Nc-e 717229/14) i egzekwowana w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi K. P. pod sygnaturą akt KM 46362/15, uległa zmniejszeniu o potrąconą kwotę 8 900 zł. Suma ta wyznacza również zakres pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty z dnia 13.06.2014 r., o co powódka wniosła.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od powódki kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Pismem z dnia 21 września 2016 roku K. W. wezwała A. L. do zapłaty na jej rzecz kwoty 8 900 zł tytułem zwrotu nienależnego świadczenia w terminie 3 dni od doręczenia wezwania. W treści pisma podniosła, że dochodząc należności z tytułu czynszu przed Sądem Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie sygn. akt VI Nc-e 717229 pozwana pominęła część kwot uiszczonych z tytułu umowy najmu w dniach 16 maja, 19 sierpnia, 22 sierpnia, 16 września i 15 października 2013 roku. Nadto wskazała, że na poczet zaległości czynszowych winna zostać zaliczona kaucja wpłacona w dniu 31 stycznia 2011 roku. W konsekwencji kwota dochodzona przed sądem z tytułu zaległości czynszowych winna być pomniejszona o 8900 zł. Pismo zostało nadane do pozwanej listem poleconym w dniu 21września 2016 roku.

(wezwanie k. 137, dowód nadania k. 138-139)

W piśmie z dnia 28 października 2016 roku K. W. złożyła A. L. oświadczenie o potrąceniu wierzytelności z tytułu świadczenia nienależnego w kwocie 8900 zł z wierzytelnością pozwanej wynikającą z nakazu zapłaty z dnia 13 czerwca 2014 roku wydanego przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie sygn. akt VI Nc-e 717229/14. Pismo zostało nadane na adres pozwanej listem poleconym w dniu 29 października 2016 r.

(pismo k.140-140 odw ., dowód nadania k.141-141 odw .)

Apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu nieważności postępowania.

Wyrok zaoczny w sprawie zapadł po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 28 czerwca 2016 r., pod nieobecność powódki. W dniu rozprawy w aktach sprawy znajdowało się nadesłane przez powódkę zwolnienie lekarskie wystawione przez lekarza sądowego zaświadczające, iż nie może się ona stawić na wezwanie sądu z powodu choroby. Wyrok zapadł zatem z uchybieniem normie określonej w art. 214 § 1 k.p.c. w zw. z art. 214¹ § 1 k.p.c. Zgodnie z powyższymi przepisami rozprawa powinna zostać obligatoryjnie odroczone z urzędu, tymczasem Sąd oddalił wniosek o odroczenie rozprawy.

Przedmiotowe uchybienie procesowe nie miało jednak wpływu na wynik sprawy, w szczególności zaś nie pozbawiło powódki możliwości obrony swych praw. Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą nieodroczenie rozprawy na podstawie art. 214 § 1 k.p.c., nawet jeżeli stanowi uchybienie procesowe sądu, nie powoduje nieważności postępowania, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że strona już zajęła stanowisko co do wszystkich kwestii prawnomaterialnych w postępowaniu, zgłosiła wszystkie istotne dowody dla poparcia swoich tez, a także ustosunkowała się do twierdzeń strony przeciwnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2014 r. IV CSK 463/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 grudnia 2014 r. I ACa 875/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 lipca 2015 r. VI ACa 1251/14).

Powódka zgłosiła wszystkie twierdzenia, zarzuty i dowody w pozwie, zaś pozwana nie zajęła stanowiska w sprawie przed sądem I instancji. Sąd wydał wyrok w oparciu o twierdzenia i dowody przedstawione wyłącznie przez powódkę. Na rozprawie w dniu 28 czerwca 2016r. nie było zaś przeprowadzane żadne postępowanie dowodowe. Powódka nie została zatem pozbawiona możliwości obrony swych praw. W ocenie Sądu Okręgowego omawiane uchybienie nie rzutowało zatem na rozstrzygnięcie zapadłe w niniejszej sprawie (art.379 pkt 5 k.p.c.).

Przechodząc do zarzutu naruszenia art.840 § 1 k.p.c. wskazać należy, że istotą powództwa opozycyjnego uregulowanego w art.840 § 1 k.p.c. jest wykazanie, że sam tytuł wykonawczy nie odpowiada istotnemu i rzeczywistemu stanowi rzeczy. Należy pamiętać, że powództwo to nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym lub natychmiast wykonalnym orzeczeniem sądowym. Jego celem nie jest podważenie treści orzeczenia sądowego, a przedmiotem sporu jest wykonalność tego orzeczenia. Zasadność powództwa może być zatem rozpatrywana jedynie w oparciu o zdarzenia, które nastąpiły po wydaniu orzeczenia.

Zgodnie z art.840 § 1 k.p.c. powództwo opozycyjne może być oparte na jednej z trzech podstaw.

Po pierwsze – powództwo oparte na zaprzeczeniu zdarzeń, na których oparto klauzulę wykonalności. W grę wchodzi zarzuty dotyczące zdarzeń, które miały miejsce przed powstaniem tytułu egzekucyjnego oraz takie, które miały miejsce po powstaniu tego tytułu, a przed nadaniem klauzuli wykonalności. Jeśli chodzi o zarzuty oparte na zdarzeniach sprzed wydania tytułu egzekucyjnego, to de facto chodzi o zaprzeczenie treści tytułu egzekucyjnego. W taki sposób nie mogą być kwestionowane wszystkie tytuły wykonawcze, tj. takie co do których zachodzi niedopuszczalność drogi sądowej oraz takie, co do których zachodzi res iudicata. Dłużnik nie może zatem kwestionować tytułu, które ma moc wiążącą czyli orzeczeń sądowych.

Druga podstawa powództwa opozycyjnego określona jest w art.840 § 1 pkt 2 k.p.c. i zachodzi wtedy, gdy po powstaniu tytułu egzekucyjnego, a w przypadku, gdy tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądowe po zamknięciu rozprawy,

nastąpiło takie zdarzenie, w wyniku którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Chodzi o zdarzenia, które wywołują skutek materialnoprawny.

Nowelizacją z dnia 2 lipca 2004 roku ustawodawca rozbudował tę podstawę powództwa przez wprowadzenie zarzutu spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Zarzut spełnienia świadczenia po powstaniu tytułu egzekucyjnego był już wcześniej w literaturze i orzecznictwie uznawany bez żadnych wątpliwości za stanowiący podstawę powództwa opozycyjnego. Tymczasem sformułowanie jakim wprowadzono go wprost do przepisu wspomnianą nowelizacją wzbudziło wątpliwości. Chodzi o sformułowanie „jeżeli nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie”. Powstało pytanie czy chodzi o wszystkie sytuacje, w których doszło do spełnienia świadczenia, a zatem także takie, w których spełnienie świadczenia nastąpiło przed zamknięciem rozprawy, lecz pozwany (dłużnik) tego zarzutu nie zgłosił w procesie. Taką interpretację należy odrzucić, gdyż nie daje się pogodzić z prawomocnością materialną orzeczeń sądowych (art.365 § 1 k.p.c.). Zresztą, cały pkt 2 analizowanego przepisu odnosi się do zdarzeń po powstaniu tytułu egzekucyjnego (po zamknięciu rozprawy) i tak należy rozumieć zarzut wykonania zobowiązania. Wyjaśnił to Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 lipca 2010 roku III CZP 47/10 oraz w uchwale z dnia 23.5.2012 r. III CZP 16/12, który to pogląd w pełni akceptuje Sąd Okręgowy.

W przedmiotowej sprawie powódka wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i pozbawienie wykonalności nakazu zapłaty, powoływała się pierwotnie na art.840 § 1 pkt 1 k.p.c., a ostatecznie po zmianie apelacji na treść art.840 § 1 pkt 2 k.p.c. Wskazywała, że na skutek potrącenia dokonanego po powstaniu tytułu wykonawczego zobowiązanie nim stwierdzone wygasło w części.

W świetle art.498 k.c. dla możliwości dokonania potrącenia istotne jest wystąpienie stanu potrącalności, to jest istnienia po obu stronach sporu wzajemnych, wymagalnych wierzytelności pieniężnych (lub obejmujących rzeczy tego samego gatunku), które mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym.

Zgłaszając wierzytelność do potrącenia powódka w istocie w dalszym ciągu podnosi, że dokonała na rzecz pozwanej zapłaty z tytułu czynszu i kaucji mieszkaniowej przed wydaniem tytułu wykonawczego. Wszystkie wpłaty powołane w wezwaniu do zapłaty z dnia 21 września 2016 roku i składające się na kwotę 8900 zł pochodzą z okresu przed wydaniem nakazu zapłaty z dnia 13 czerwca 2014 roku.

Tak sformułowane stanowisko powódki nie uwzględnia powagi rzeczy osądzonej (art.366 k.p.c.) prawomocnego nakazu zapłaty będącego podstawą prowadzonej przeciwko niej egzekucji. (...) iudicata oznacza, że K. W. nie może skutecznie twierdzić, że nakaz zapłaty nie uwzględnia jakichkolwiek kwot zapłaconych na rzecz pozwanej w ramach określonych podstawą faktyczną i prawną powództwa w sprawie VI Nc- (...) Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie.

W konsekwencji prawomocność nakazu zapłaty wyklucza istnienie wierzytelności powódki względem pozwanej z tytułu jakichkolwiek kwot płaconych tytułem czynszu za lokal nr (...) w Ł. przy ul.(...) przed wydaniem nakazu zapłaty i nieuwzględnionych w jego treści.

Prowadzi to do wniosku, że złożone przez powódkę oświadczenie z dnia 28 października nie jest skuteczne, bowiem nie istniała po stronie powódki wierzytelność zgłoszona do potrącenia (art. 498 k.c.). W rezultacie, po powstaniu tytułu wykonawczego nie nastąpiło zdarzenie, na skutek którego wygasła w części wierzytelność stwierdzona tym tytułem. Przesądza to o niezasadności apelacji.

Wobec treści apelacji uzupełniająco należy wskazać także, że art. 5 k.c. nie może być samodzielną podstawę powództwa opozycyjnego (tak zasadnie Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27.11.2003 r. III CZP 78/03, Prok. I Pr. 2004 nr 6 poz.36-dodatek).

Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art.385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art.391 § 1 k.p.c. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika pozwanej została ustalona na podstawie § 2 pkt 4 w zw. z § 10 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015 poz. 1800).